

TAINEUA LANGUAGE AND CULTURE

Khampha Amphaithip^{*1}, Sisoury Phommaseng², Singthong pheuaphom³, saythong bountavong⁴,
Soudavanh Phommachanh⁵

Lao Literature Department Faculty of Languages Souphanouvong University, Lao PDR

Abstract

The purpose of this research was to study the spoken language used in daily life and to collect cultural information about the Taineua people in Sing District, Luang Namtha Province. The data used in the study consisted of a vocabulary list of 150 words, tested with 15 native speakers aged 70 up. Data collection was conducted through interviews and interactive activities with local speakers. The linguistic data were analyzed using phonemic analysis, focusing on consonants, vowels, and tone markers.

The results revealed that the Taineua spoken language includes 19 single consonant sounds and one diphthong consonant (/w/), but lacks the palatal nasal vowel sound (/ɲ/). Phonemic analysis identified 18 distinct phonemes and 3 compound phonemes. Tonal analysis showed the presence of 6 tone phonemes, with notable variations in tone splitting and combination patterns.

In terms of cultural data, the study found that the Taineua maintain rich and unique cultural traditions, including distinctive clothing, water-splashing rituals, architectural styles, traditional foods, and beliefs in sacred entities and astrology. Some customs exhibit a blend of Buddhist and animistic beliefs, influenced by the surrounding societal and environmental context.

Keywords: language, culture, Taineua

***Correspondence:** Khampha
Amphaithip, Lao Literature
Department Faculty of Languages
Souphanouvong University
Tel: +8562055113119, Email:
Khmpa2007@hotmail.com

Article Info:

Submitted: February 28, 2025

Revised: June 08, 2025

Accepted: June 19, 2025

1. ພາສາສະໄໝ

ກະແສຄວາມຕື່ນຕົວດ້ານການສຶກສາກ່ຽວກັບຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳ ໄດ້ຖືກຍົກຂຶ້ນມາສົນທະນາຢ່າງກວ້າງຂວາງໃນເວທີການປະຊຸມສຳມະນາທາງວິຊາການ ທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດ ເພື່ອໃຫ້ເກີດການຮຽນຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈ ພ້ອມທັງຍອມຮັບຄວາມເປັນອັດຕະລັກຂອງຊົນເຜົ່າທີ່ອາໄສຢູ່ຮ່ວມກັນ ຫຼື ເພື່ອສືບສ້າງຄືນຄວາມຮ່ວມໝູ່, ຄວາມເປັນມາ ອັນຈະນຳມາເຊິ່ງຄວາມເຂົ້າໃຈຖືກຕ້ອງ ແລະ ສ້າງຄວາມຮ່ວມມືຈົນນຳໄປສູ່ການພັດທະນາ ແລະ ການຢູ່ຮ່ວມກັນຢ່າງເປັນໜຶ່ງດຽວໃນສັງຄົມ (Chantao & Xaiyarerd, 2005).

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ ເປັນປະເທດທີ່ມີຄວາມຫຼາກຫຼາຍຊົນເຜົ່າ ແລະ ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍພາສາ, ວັດທະນະທຳ, ຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນຄວາມເປັນອັດຕະລັກຂອງຊົນເຜົ່າໃນວົງສາຄະນາຍາດແຫ່ງຊາດ (Chansouk, 2005).

ການເຂົ້າໃຈພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າ ເປັນການເປີດໂລກະທັດໃຫ້ມະນຸດເຮົາເຂົ້າໃຈກັນຫຼາຍຂຶ້ນ, ເຄົາລົບນັບຖື ແລະ ມີຄວາມປາຖະໜາດີຕໍ່ກັນຫຼາຍຂຶ້ນ. ປັດຈຸບັນກະແສການປ່ຽນແປງທາງເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳຈາກພາຍນອກໄດ້ມີອິດທິພົນຢ່າງຫຼວງຫຼາຍຕໍ່ບັນດາຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ ເຮັດໃຫ້ວິຖີຊີວິດ, ພາສາ,

ວັດທະນະທຳ ເກີດການປ່ຽນແປງຢ່າງຫຼີກລ່ຽງບໍ່ໄດ້, ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທີ່ໜ້າສົນໃຈໃນຄວາມເປັນຊົນເຜົ່າ, ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຊົນເຜົ່າ ເລີ່ມຄ່ອຍໆຫາຍໄປ ແມ່ນວ່າຈະມີຄວາມພະຍາຍາມອະນຸລັກຮັກສາກໍຕາມ; ການປ່ຽນແປງເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ເປັນເລື່ອງກ່ຽວພັນກັບວິຖີຊີວິດຂອງມວນມະນຸດ ຕັ້ງແຕ່ອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ ຫຼື ເວົ້າໄດ້ວ່າເປັນວິວັດທະນາການຈາກສະໄໝໜຶ່ງສູ່ອີກສະໄໝໜຶ່ງໃນລັກສະນະທີ່ຄ່ອຍເປັນຄ່ອຍໄປ (Khanitthan, 1990).

ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ເປັນອີກມໍລະດົກອັນລ້ຳຄ່າຂອງຊາດລາວ; ຈາກການສຶກສາຂໍ້ມູນບວກກັບໄດ້ມີໂອກາດເຂົ້າໄປໝູ່ບ້ານ ແລະ ໄດ້ສົນທະນາກ່ຽວກັບເລື່ອງພາສາ, ວັດທະນະທຳຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອ ປາກົດວ່າຄົນຮຸ່ນໃໝ່ສ່ວນຫຼາຍເວົ້າ ແລະ ໃຊ້ພາສາໃນການສື່ສານຊີວິດປະຈຳວັນແມ່ນໃຊ້ພາສາລາວມາດຕະຖານ; ຄວາມເຂົ້າໃຈດ້ານວັດທະນະທຳແບບດັ້ງເດີມຂອງເຜົ່າກໍປະສານອະທິບາຍໄດ້. ເຊິ່ງບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ອາດເກີດຈາກຫຼາຍປັດໄຈ ທັງພາຍໃນ ແລະ ພາຍນອກ ເປັນຕົ້ນການຫຼັ່ງໄຫຼເຂົ້າມາຂອງພາສາ, ວັດທະນະທຳຕາເວັນຕົກ ຫຼື ພາສາ, ວັດທະນະທຳສະໄໝໃໝ່; ກະແສບໍລິໂພກນິຍົມ ລວມເຖິງເຕັກໂນໂລຊີທັນສະໄໝ ທີ່ໃຫ້ຄວາມສະດວກສະບາຍແກ່ຄົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະຄົນຮຸ່ນໃໝ່ທີ່ມັກມີການປຽບທຽບລະຫວ່າງພາສາ, ວັດທະນະທຳດັ້ງເດີມຂອງຕົນກັບເຕັກໂນໂລຊີສະໄໝໃໝ່; ອັນສົ່ງຜົນໃຫ້ເກີດມີການປ່ອຍປະລະເລີຍ ແລະ ຫຼົງລີ້ພາສາ, ວັດທະນະທຳດັ້ງເດີມຂອງຕົນ, ຈົນກະທັ້ງເບິ່ງເຫັນວ່າ

ເປັນສິ່ງທີ່ຫຼ້າຫຼັງຂອງຄົນຍຸກເກົ່າທີ່ຕາມສັງຄົມສະໄໝໃໝ່ບໍ່ທັນ, ເປັນເຫດເຮັດໃຫ້ພາສາ ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອມີທ່າອ່ຽງທີ່ຈະວິກິດສູນຫາຍໄປຕາມການເວລາ (Prasitrat, 2013).

ເພື່ອເປັນການອະນຸລັກພາສາ, ວັດທະນະທຳໄຕເໜືອໄວ້ໃຫ້ຄົນຮຸ່ນຫຼັງໄດ້ສຶກສາຮຽນຮູ້, ຜູ້ວິໄຈຈຶ່ງໄດ້ສຶກສາຂໍ້ມູນ ແລະ ທິບທວນເອກກະສານກ່ຽວກັບເຜົ່າ ເຊິ່ງກໍ່ຝຶບວ່າ ມີນັກວິຊາການຫຼາຍຄົນທັງພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດໃຫ້ຄວາມສົນໃຈສຶກສາພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳເຜົ່າຕ່າງໆໃນ ສປປ ລາວ. ສະແດງອອກຜ່ານຜົນງານການວິໄຈ, ວິທະຍານິພົນ ແລະ ຜົນງານທາງວິຊາການ ເຊັ່ນ: Chantao & Xaiyarerd (2005) ໄດ້ສຶກສາພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳໄທແມ່ນ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ສປປ ລາວ, Philavong (2009) ວັດທະນະທຳ ແລະ ປະເພນີບູຮານລາວ, Satham (2014) ສຶກສາຄຳຮຽກຊື່ບ້ານໃນເທສະບານ ເມືອງຫຼວງພະບາງ ແຂວງຫຼວງພະບາງ, Nimnuan et al. (2022) ສຶກສາລະບົບສຽງພາສາເຜົ່າໄຕລີ້ ບ້ານດອນຕານ ເມືອງຊຽງຮ່ອນ ແຂວງໄຊຍະບູລີ, Bountavong (2024) ສຶກສາຄຳລົງທ້າຍໃນພາສາລາວຖິ່ນຫຼວງພະບາງ, Hasonnary (2000) ສຶກສາລະບົບສຽງໃນພາສາລາວຫຼວງພະບາງ (ກໍລະນີ: ສຶກສາປຽບທຽບກັບພາສາລາວຄັ້ງລຸ່ມນ້ຳທ່າຈີນ ແລະ ພາສາລາວດ່ານຊ້າຍ) ຜົນການສຶກສາຝຶບວ່າ: ລະບົບສຽງພາສາລາວຫຼວງພະບາງ ປະກອບດ້ວຍໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະຕົ້ນດ່ຽວ 20 ໜ່ວຍສຽງປາກົດເປັນພະຍັນຊະນະທ້າຍ 9 ໜ່ວຍສຽງ, ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ 21 ໜ່ວຍສຽງ; ເປັນສະຫຼະດ່ຽວ 18 ໜ່ວຍສຽງ, ສະຫຼະປະສົມ 3 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດ 5 ໜ່ວຍສຽງ, Soongsumaln (2002) ສຶກສາລະບົບສຽງພາສາລາວເດີມ ຜົນການສຶກສາຝຶບວ່າ: ພາສາລາວເດີມມີໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະຕົ້ນດ່ຽວ 20 ໜ່ວຍສຽງ; ເປັນພະຍັນຊະນະທ້າຍໄດ້ 9 ໜ່ວຍສຽງ, ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ 21 ໜ່ວຍສຽງ; ເປັນໜ່ວຍສຽງສະຫຼະດ່ຽວ 18 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມ 3 ໜ່ວຍສຽງ, Akharawatthanakun (1998) ສຶກສາປຽບທຽບລະບົບວັນນະຍຸດໃນພາສາຂອງຄົນລາວ, ຄົນຍີ່ ແລະ ຄົນຜູ້ໄທ ເມືອງທາດພະນົມ ນະຄອນພະນົມ, Wongwattana et al. (2017) ຊິນເຜົ່າ “ລາວ” ອຸດຕະລະຄິດ ອັດຕະລັກພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳສືບສານ, Chaeliew (2015) ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳໄຕ-ໄທໃນພູມມີພາກລຸ່ມແມ່ນ້ຳຂອງ, Papan (2017) ລະບົບສຽງ ແລະ ການແປສຽງວັນນະຍຸດໃນພາສາລາວ ບ້ານສີບຄຳ ເມືອງຊຽງແສນ ແຂວງຊຽງຮາຍ, Inchai (2015) ຖານຂໍ້ມູນພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳຊິນເຜົ່າໄທໃນຈັງຫວັດນ່ານ. ສ່ວນການສຶກສາພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອໃນ ສປປ ລາວ ເຫັນວ່າຍັງບໍ່ທັນມີການສຶກສາຄົ້ນຄວ້າມາກ່ອນ. ດັ່ງນັ້ນ, ຄະນະຜູ້ວິໄຈຈຶ່ງສົນໃຈສຶກສາພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອ ເພື່ອຈະເປັນປະໂຫຍດໃນການອະນຸລັກຮັກສາພາສາ, ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອກໍ່ຄືເຜົ່າຕ່າງໆ ໃນ ສປປ ລາວ ໃນໂອກາດຕໍ່ໄປ. ເຊິ່ງໄດ້ກຳນົດຈຸດປະສົງ ເພື່ອສຶກສາພາສາປາກເວົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນ ແລະ ຮວບຮວມຂໍ້ມູນທາງວັດທະນະທຳຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ.

2. ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການ

2.1. ປະຊາກອນ ແລະ ກຸ່ມຕົວຢ່າງ

ແມ່ນຜູ້ຊົງຄຸນອຸດທິໃນທ້ອງຖິ່ນທີ່ໃຊ້ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອ ບ້ານນ້ຳແກ້ວຫຼວງ, ບ້ານປ່າຕ່ອຍ ແລະ ບ້ານທົ່ງໃໝ່ ເມືອງສິງແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ຈຳນວນ 15 ຄົນ ໂດຍໃຊ້ເກນໃນການເລືອກ ດັ່ງນີ້:

1). ເປັນຜູ້ທີ່ມີອາຍຸ 70 ປີຂຶ້ນໄປ (ບໍ່ຈຳກັດເພດ), ເປັນບຸກຄົນທີ່ເກີດ ແລະ ໃຫຍ່ໃນບ້ານ, ພໍ່ແມ່, ຄູ່ສົມລົດກໍ່ເປັນຄົນທີ່ເກີດ ແລະ ໃຫຍ່ໃນບ້ານ, ບໍ່ເຄີຍຍ້າຍບ້ານ.

2). ເປັນຜູ້ທີ່ມີຄວາມຮູ້ກ່ຽວກັບວັດທະນະທຳດ້ານຕ່າງໆຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອ, ລະດັບການສຶກສາບໍ່ເກີນພາກບັງຄັບ, ມີອະໄວຍະວະໃນການອອກສຽງພາສາຄົບຖ້ວນສົມບູນ, ສາມາດອອກສຽງໄດ້ຊັດເຈນ ແລະ ມີປະສາດຫຼືໃຊ້ການໄດ້.

3). ເປັນຜູ້ມີໄຫວພິບດີ ສາມາດໂຕ້ຕອບ ແລະ ຖາມຄຳຖາມໄດ້ຄ່ອງແຄ້ວ, ສົນໃຈ ແລະ ໃຫ້ຄວາມຮ່ວມມືໃນການຖາມ-ການຕອບ.

2.2. ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນ

1). ລາຍການຄຳສັບ ສຳລັບສຳພາດສອບຖາມຜູ້ບອກພາສາ, ເຊິ່ງຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ເກນການຄັດເລືອກຄຳສັບຂອງ ນັ້ນຕະພອນ ນິວຈິນດາ ຈຳນວນ 150 ຄຳສັບ.

2). ສັດທະອັກສອນ (Phonetic alphabet) ໃນການຈົດບັນທຶກສຽງຂອງຜູ້ບອກພາສາ ໂດຍຄະນະຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ສັດທະອັກສອນ IPA (International Phonetic Association) ເປັນຕົວຖ່າຍທອດສຽງໃນພາສາ. ສ່ວນສຽງວັນນະຍຸດນັ້ນບັນທຶກ ໂດຍໃຊ້ໝາຍເລກກຳກັບ.

3). ແບບສຳພາດ ເພື່ອເກັບຂໍ້ມູນທາງວັດທະນະທຳ ປະເພນີສັງຄົມໃຊ້ບັນທຶກຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບປະຫວັດສ່ວນຕົວຂອງຜູ້ບອກພາສາ ເພື່ອເປັນຫຼັກຖານອ້າງອີງ.

2.3. ວິທີເກັບກຳຂໍ້ມູນ

ການເກັບຂໍ້ມູນ ຜູ້ວິໄຈໄດ້ໃຊ້ລະບຽບວິທີການສຶກສາພາກສະໜາມ ເຊິ່ງມີຂັ້ນຕອນ ດັ່ງນີ້:

1). ນັດຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນມາລວມກັນ ເພື່ອໃຫ້ຄົນໜຶ່ງເປັນຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ. ສ່ວນຜູ້ອື່ນໆເປັນຜູ້ກວດສອບຄວາມຖືກຕ້ອງຂອງຂໍ້ມູນ

2). ສຳພາດຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນຕາມລາຍການ, ບັນຫາໃດບໍ່ຊັດເຈນຈະໃຊ້ວິທີຢືກຕົວຢ່າງສິ່ງນັ້ນໃນບໍລິບົດ ຫຼື ໃຊ້ແຜນພາບ ລວມທັງອຸປະກອນຈົງປະກອບໃນການສຳພາດ

3). ຈົດບັນທຶກຂໍ້ມູນດ້ວຍສັດທະອັກສອນ ພ້ອມທັງຈົດຄຳອະທິບາຍເພີ່ມເຕີມຈາກຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ

4). ຜູ້ວິໄຈເຂົ້າຮ່ວມກິດຈະກຳຕ່າງໆໃນທ້ອງຖິ່ນກັບຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນ ເພື່ອສັງເກດ ແລະ ຝັງການສົນທະນາຂອງຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນດ້ານພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳຂອງຄົນໄຕເໜືອ ອັນຈະເປັນປະໂຫຍດໃນການເກັບຂໍ້ມູນ.

2.4. ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ

1). ສັບພາສາປາກເວົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອ ຜູ້ສຶກສາໄດ້ອີງໃສ່ເກນວິເຄາະໜ່ວຍສຽງຕາມຫຼັກພາສາສາດ ຄື: ໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະ, ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ ແລະ ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດ.

2). ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອ ຜູ້ສຶກສາໄດ້ພິຈາລະນາດ້ວຍການຮວບຮວມເອົາບັນດາຂໍ້ມູນທາງວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ, ຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ຄວາມເຊື່ອມາຈັດຖານຂໍ້ມູນ.

3. ຜົນໄດ້ຮັບ

3.1. ພາສາປາກເວົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນ/ລະບົບສຽງພາສາ

3.1.1. ໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະ

- ໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະດ່ຽວ: ປະກອບມີ 19 ໜ່ວຍສຽງໄດ້ແກ່: ໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະກ້ອງ 2 ໜ່ວຍສຽງ, ພະຍັນຊະນະບໍ່ກ້ອງ-ເປົ່າ 5 ໜ່ວຍສຽງ, ພະຍັນຊະນະບໍ່ກ້ອງ-ໜັກ: ມີ 3 ໜ່ວຍສຽງ, ພະຍັນຊະນະສຽດສີ/ ຮຸກຖຸມີ 3 ໜ່ວຍ ສຽງ, ພະຍັນຊະນະອອກດັງມີ 3

ໜ່ວຍສຽງ, ພະຍັນຊະນະຂ້າງລື້ນ/ເປີດມີ 1 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ພະຍັນຊະນະເຄິ່ງສະຫຼະມີ 2 ໜ່ວຍສຽງ ໃນນັ້ນບໍ່ປາກົດເຫັນມີໜ່ວຍສຽງ ຫຍ/ຍ (ŋ) ດັ່ງລາຍລະອຽດຕໍ່ໄປນີ້:

1). ພະຍັນຊະນະສຽງກ້ອງປະກອບມີ 2 ໜ່ວຍສຽງຄື: ບ /b/ ແລະ ດ /d/

ຕົວຢ່າງ 1: ຄຳສັບພາສາໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/ba: ² /	ປາ	ປ່າໄຫຼ່
/de:t: ² /	ແດດ	ຝ້າແດດ

2). ພະຍັນຊະນະສຽງບໍ່ກ້ອງ-ເປົາ ປະກອບມີ 5 ໜ່ວຍສຽງຄື: /p/ /t/ /c/ /k/ /ʔ/

ຕົວຢ່າງ 2: ຄຳສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/po: ² /	ພໍ່	ພໍ່
/ta: ¹ /	ຕາ	ຕາ
/cha:j ² /	ອ້າຍ	ອ້າຍ
/kin ¹ /	ກິນ	ກິນ
/ʔi: ² na:j ³ /	ແມ່ເຖົ້າ	ແມ່ຂອງເມຍ

3). ພະຍັນຊະນະບໍ່ກ້ອງ-ຫັກ ປະກອບມີ 3 ໜ່ວຍສຽງຄື: /p^h/ /t^h/ /k^h/

ຕົວຢ່າງ 3: ຄຳສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/p ^h ik ⁴ /	ໝາກເຜັດ	ໝາກເຜັດ
/t ^h wa:j ¹ /	ຖວາຍ	ຖວາຍທານ
/k ^h a: ³ ho:m ³ /	ສີໃຄ	ສີໃຄ

4). ພະຍັນຊະນະສຽງສີ/ຮຸກຖູ ປະກອບມີ 3 ໜ່ວຍສຽງຄື: /f /, / s / ແລະ / h /

ຕົວຢ່າງ 4: ຄຳສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/fa: ⁵ /	ຝ້າ	ຝ້າ
/soŋ ⁴ /	ກະຕ່າ	ອຸປະກອນໃສ່ເຄື່ອງ
/ho: ¹ ho:m ⁴ /	ຜັກທຽມ	ຜັກທຽມ

5). ພະຍັນຊະນະສຽງອອກດັງປະກອບມີ 3 ໜ່ວຍສຽງຄື: /m/ /n/ / ŋ /

ຕົວຢ່າງ 5: ຄຳສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/mai: ⁴ /	ລາວ/ມັນ	ແທນນາມບອກບຸລຸດ
/na:n ³ sa:m ¹ yai: ² /	ພໍ່ເຖົ້າ	ພໍ່ຂອງແມ່
/ŋa: ⁴ /	ງ່າ	ກິ່ງໄມ້

6). ພະຍັນຊະນະຂ້າງລື້ນ/ເປີດ ປະກອບມີ 1 ໜ່ວຍສຽງຄື: / l /

ຕົວຢ່າງ 6: ຄຳສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/lə:t ⁴ /	ເລືອດ	ເລືອດ
/lam ³ sɛ:ŋ ³ /	ຄຳ	ຕອນຄຳ

7). ພະຍັນຊະນະເຄິ່ງສະຫຼະ ປະກອບມີ 2 ໜ່ວຍສຽງຄື: /w/ ແລະ /y/

ຕົວຢ່າງ 7: ຄຳສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/wa:n ³ /	ຖ້ວຍ	ຖ້ວຍ
/yin ¹ /	ເອື້ອຍ	ເອື້ອຍ

- ໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະຄວບ: ໂດຍອີງໃສ່ເຄື່ອງບັນທຶກສຽງທີ່ສາມາດບັນທຶກມາໄດ້ ພົບວ່າມີສຽງພະຍັນຊະນະຄວບຄື ໜ່ວຍສຽງ ວ (w) ໄປຄວບກັບພະຍັນຊະນະຕົວອື່ນເຊັ່ນ: /kw/ /k^hw/ /t^hw/

ຕົວຢ່າງ 8: ຄຳສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ຄຳລາວມາດຕະຖານ ຄວາມໝາຍ

/kwa:ŋ ¹ /	ກວາງ	ຊື່ຂອງສັດປ່າ/ກວາງ
/k ^h wa:n ³ /	ຂວານ	ຂວານ
/t ^h wa:i ¹ /	ຖວາຍ	ຖວາຍທານ

3.1.2. ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ

- ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະດ່ຽວ: ປະກອບມີ 18 ໜ່ວຍສຽງໄດ້ແກ່: /i/, /i:/, /e/, /e:/, /ɛ/, /ɛ:/, /w/, /w:/, /u/, /u:/, /ə/, /ə:/, /a/, /a:/, /o/, /o:/, /ɔ/ ແລະ /ɔ:/ ແບ່ງອອກເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ 9 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ສະຫຼະສຽງຍາວ 9 ໜ່ວຍສຽງ. ດັ່ງລາຍລະອຽດຕໍ່ໄປນີ້:

1). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /i / ເປັນສຽງສະຫຼະໜ້າເກີດຈາກລື້ນພາກສ່ວນໜ້າ, ຮິມສືບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ

ຕົວຢ່າງ 9: /bin¹/ ບິນ
/ʔin⁵ k^hin:⁵/ ຜັກອີ່ຕູ່

- 2). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /i:/ ເປັນສຽງສະຫຼະໜ້າເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນໜ້າ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 10: /pi:⁵/ ປີ
/yi:²/ ລູກຊາຍກົກ
- 3). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /e/ ເປັນສຽງສະຫຼະໜ້າເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນໜ້າ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 11: /pet²/ ເປັດ
/chem¹/ ເຄັມ/ລົດຊາດເຄັມ
- 4). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ɛ:/ ເປັນສຽງສະຫຼະໜ້າເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນໜ້າ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 12: /me:²/ ແມ່
/ye:⁵/ ລູກສາວກົກ
- 5). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ɛ/ ເປັນສຽງສະຫຼະໜ້າເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນໜ້າ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 13: /fet⁴/ ເຜັດ
- 6). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ɛ:/ ເປັນສຽງສະຫຼະໜ້າເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນໜ້າ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 14: /de:ŋ¹/ ແດງ
/k^hɛ:ŋ⁴/ ແຄ່ງ
- 7). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /u/ ເປັນສຽງສະຫຼະກາງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນກາງ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 15: /yuu¹/ ຍິນ
- 8). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /u:/ ເປັນສຽງສະຫຼະກາງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນກາງ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ.
ຕົວຢ່າງ 16: /mu:³/ ມື
/hu:¹/ ໃຫ້/ເອົາເຄື່ອງໃຫ້
- 9). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /u/ ເປັນສຽງສະຫຼະຫຼັງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນຫຼັງ, ຮິມສິບມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 17: /k^hum¹/ ຂົມ
/suk²/ ສຸກ
- 10). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /u:/ ເປັນສຽງສະຫຼະຫຼັງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນຫຼັງ, ຮິມສິບມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 18: /p^hu:m¹/ ຜົມ
/hu:¹/ ຫູ
- 11). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ə/ ເປັນສຽງສະຫຼະກາງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນກາງ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 19: /chək²/ ເຊືອກ/ເຊືອກມັດ
/ʔək²/ ເອີກ/ອະໄວຍະວະສ່ວນໜຶ່ງໃນຮ່າງກາຍ
- 12). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ə/ ເປັນສຽງສະຫຼະກາງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນກາງ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 20: /pə:¹/ ນົວ/ແຊບ
/lə:n³/ ເດືອນ/ດວງເດືອນ
- 13). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /a/ ເປັນສຽງສະຫຼະກາງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນກາງ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 21: /tuŋ¹/ ຖົງ
/tap²/ ຕັບ
- 14). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /a:/ ເປັນສຽງສະຫຼະກາງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນກາງ, ຮິມສິບບໍ່ມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 22: /ta:¹/ ຕາ
/k^ha:³/ ຂາ
- 15). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /o/ ເປັນສຽງສະຫຼະຫຼັງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນຫຼັງ, ຮິມສິບມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 23: /fon¹/ ຝົນ
/sop²/ ປາກ
- 16). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /o:/ ເປັນສຽງສະຫຼະຫຼັງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນຫຼັງ, ຮິມສິບມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 24: /mo:¹/ ໝໍ້
/ŋo:³/ ງົວ
- 17). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ə/ ເປັນສຽງສະຫຼະຫຼັງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນຫຼັງ, ຮິມສິບມີເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ
ຕົວຢ່າງ 25: /səŋ⁴/ ກະຕ່າ
/səŋ⁴ pa:²/ ກະຢັງ
- 18). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ə/ ເປັນສຽງສະຫຼະຫຼັງເກີດຈາກລິ້ນພາກສ່ວນຫຼັງ, ຮິມສິບມີເປັນສະຫຼະສຽງຍາວ
ຕົວຢ່າງ 26: /chə:n⁵/ ປ່ວງ
/ʔə:i⁵/ ອ້ອຍ

- ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມ: ປະກອບມີ 3 ໜ່ວຍສຽງຄື: /ia/ /ua/ / uə/ ຄືກັບໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມໃນພາສາທ້ອງຖິ່ນນະຄອນຫຼວງວຽງ

ຈັນ. ດັ່ງລາຍລະອຽດຕໍ່ໄປນີ້:

1). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ia/ ເປັນໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມເກີດຈາກການອອກສຽງ ໂດຍການເລື່ອນຂອງລິ້ນຈາກຕຳແໜ່ງ /i/ ລົງມາຕຳແໜ່ງ /a/

ຕົວຢ່າງ 27: /k^hiao⁶/ ກ່ຽວ/ອຸປະກອນສຳລັບກ່ຽວເຂົ້າ
/siaŋ³ chok⁵/ ຊວ້ານ/ອຸປະກອນຕັກດິນ

2). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ua/ ເປັນໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມເກີດຈາກການອອກສຽງໂດຍການເລື່ອນຂອງລິ້ນຈາກຕຳແໜ່ງ /u/ ລົງມາຕຳແໜ່ງ /a/

ຕົວຢ່າງ 28: /wuat⁴/ ອຸປະສົມບົດ/ບວດລູກແກ້ວ

3). ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ /ua/ ເປັນໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມເກີດຈາກການອອກສຽງໂດຍການເລື່ອນຂອງລິ້ນຈາກຕຳແໜ່ງ /u/ ລົງມາຕຳແໜ່ງ /a/

ຕົວຢ່າງ 29: /chuaŋ²/ ເຊື່ອງ/ຊ້ອນໄວ້ບໍ່ໃຫ້ເຫັນ
/suu:a⁵ kot²/ ເສື້ອສັ້ນ/ເສື້ອແຂນສັ້ນ

3.1.3. ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດ

ສຽງວັນນະຍຸດໃນພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ສະແດງຄວາມເປັນອັດຕະລັກທີ່ຊັດເຈນ. ຈາກການຝັງສຽງສຳພາດ ຜູ້ໃຫ້ຂໍ້ມູນເຫັນວ່າ ສຽງວັນນະຍຸດພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອມີ 6 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ມີການແຍກຕົວສຽງວັນນະຍຸດ ທັງໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດຄຳເປັນ ແລະ ຊ່ອງວັນນະຍຸດຄຳຕາຍຄື: ຊ່ອງວັນນະຍຸດ A ມີການແຍກຕົວ 1, 2- 3, 4. ຊ່ອງວັນນະຍຸດ B, C, DL, DS ມີການແຍກຕົວ 1, 2, 3- 4. ແລະ ມີການຮ່ວມສຽງວັນນະຍຸດກັນຄື: ສຽງວັນນະຍຸດໃນຊ່ອງ B1, B2, B3 ແລະ DS1, DS2, DS3 ຮ່ວມເປັນໜ່ວຍສຽງດຽວກັນ. ສຽງວັນນະຍຸດໃນຊ່ອງ B4, DL4 ແລະ DS4 ຮ່ວມໜ່ວຍສຽງດຽວກັນ.

ສຽງວັນນະຍຸດໃນຊ່ອງ C1, C2, C3 ແລະ DL1, DL2, DL3 ຮ່ວມໜ່ວຍສຽງດຽວກັນ.

ຈາກການແຕກຕົວ ແລະ ການຮ່ວມສຽງວັນນະຍຸດ ເຮັດໃຫ້ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດພາສາຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອ ເກີດໃນຕຳແໜ່ງດຽວກັນຄື: ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດທີ່ 1 ເກີດໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດ A1, A2. ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດທີ່ 2 ເກີດໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດ B1, B2, B3 ແລະ DS1, DS2, DS3. ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດທີ່ 3 ເກີດໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດ A3, A4. ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດທີ່ 4 ເກີດໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດ B4, DL4 ແລະ DS4. ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດທີ່ 5 ເກີດໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດ C1, C2, C3 ແລະ DL1, DL2, DL3. ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດທີ່ 6 ເກີດໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດ C4.

ຕົວຢ່າງ 30: ການແຍກຕົວ ແລະ ການຮ່ວມສຽງວັນນະຍຸດພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ

ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດ	ຊ່ອງວັນນະຍຸດ	ພາສາໄຕເໜືອ	ຄວາມໝາຍ
1	A1	/p ^h u:m ¹ /	ຜົມ
	A2	/ta: ¹ /	ຕາ

2	B1	/k ^h ao ² /	ເຂົ້າ
	B2	/yi: ² /	ລູກຊາຍກົກ
	B3	/ba: ² /	ປ່າ/ປ່າໄຫຼ່
	DS1	/sop ² /	ປາກ
	DS2	/tap ² /	ຕັບ
	DS3	/dɛt ² /	ແດດ

3	A3	/bin ³ /	ນົກບິນ
	A4	/k ^h a: ³ /	ຂາ

4	B4	/k ^h wa:n ⁴ /	ຂວານ
	DL4	/lɔ:t ⁴ /	ເລືອດ
	DS4	/p ^h ik ⁴ /	ໝາກເຜັດ

5	C1	/k ^h e:o ⁵ /	ແຂ້ວ
	C2	/cho:n ⁵ /	ປ່ວງ
	C3	/ba:n ⁵ /	ບ້ານ
	DL1	/mi:t ⁵ /	ມືດ
	DL2	/chu:t ⁵ /	ຈາງ/ຈືດຈາງ
	DL3	/du:k ⁵ /	ດູກ

6	C4	/k ^h ɔ: ⁶ /	ຄໍ

- ລັກສະນະທາງສັດທະສາດຂອງສຽງວັນນະຍຸດ
 - ຝະຍາງເປັນ, ສຽງສາມັນ (ຊ່ອງ A) ໄດ້ແກ່: A1 ແລະ A2 (ວັນນະຍຸດທີ 1) ໝາຍເຖິງສຽງວັນນະຍຸດກາງສູງຂຶ້ນ ແລະ A3, A4 (ວັນນະຍຸດທີ3) ໝາຍເຖິງສຽງວັນນະຍຸດກາງສະເໝີ.
 - ຝະຍາງເປັນ, ສຽງເອກ (ຊ່ອງ B) ໄດ້ແກ່: B1, B2 ແລະ B3 (ວັນນະຍຸດທີ 2) ໝາຍເຖິງສຽງວັນນະຍຸດຂ້ອນຂ້າງຕ່ຳສະເໝີ ແລະ B4 (ວັນນະຍຸດທີ 4) ໝາຍເຖິງສຽງວັນນະຍຸດກາງຕ່ຳກາງ.
 - ຝະຍາງເປັນ, ສຽງໂທ (ຊ່ອງ C) ໄດ້ແກ່: C1, C2 ແລະ C3 (ວັນນະຍຸດທີ 5) ໝາຍເຖິງສຽງວັນນະຍຸດຕ່ຳກາງຕົກ ແລະ C4 (ວັນນະຍຸດທີ6) ໝາຍເຖິງສຽງວັນນະຍຸດສຽງກາງຕ່ຳຕົກ.
 - ຝະຍາງຕາຍ, ສຽງຍາວ (ຊ່ອງ DL) ໄດ້ແກ່: DL1, DL2 ແລະ DL3 (ວັນນະຍຸດທີ 5) ໝາຍເຖິງວັນນະຍຸດສຽງຕ່ຳສະເໝີ ແລະ ວັນນະຍຸດທີ4 (DL4) ສຽງກາງຕ່ຳກາງ.
 - ຝະຍາງຕາຍ, ສຽງສັ້ນ (ຊ່ອງ DS) ໄດ້ແກ່: DS1, DS2 ແລະ DS3 (ວັນນະຍຸດທີ 2) ສຽງວັນນະຍຸດຂ້ອນຂ້າງຕ່ຳກາງ ແລະ DS4 (ວັນນະຍຸດທີ 4) ໝາຍເຖິງສຽງວັນນະຍຸດກາງຕ່ຳກາງ.

3.2. ເອກະລັກທາງວັດທະນະທຳ-ສັງຄົມ

ຜົນການສຶກສາພົບວ່າ: ມີການອະນຸລັກຮັກສາວັດທະນະທຳ ຮີດຄອງປະເພນີທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະແບບດັ້ງເດີມໄວ້ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ເປັນຕົ້ນແມ່ນວິທີຊີວິດ, ການປຸກສ້າງເຮືອນ, ການນຸ່ງຖື, ອາຫານການກິນ ທີ່ອາໄສທຳມະຊາດ. ດ້ານຮີດຄອງປະເພນີພົບວ່າ: ເຜົ່າໄຕເໜືອມີການຍຶດປະຕິບັດປະເພນີທາງພຸດທະສາສະໜາເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ໂດຍມີການເຂົ້າວັດຝັງທຳ, ຕັກບາດຢາດນ້ຳ, ເຮັດບຸນເຮັດທານເຊັ່ນ: ທານປະເພນີ ຫຼື ທານທຳ, ບຸນປີໃໝ່, ບຸນບັ້ງໄຟເປັນຕົ້ນ. ແລະ ມີບາງປະເພນີຍັງມີລັກສະນະປະສົມປະສານລະຫວ່າງພຸດ ແລະ ຜີ ເຊັ່ນ: ບຸນຈິນຈຽງ (ບຸນກິນຈຽງ), ບຸນປ່ອຍເມືອງທີ່ມີພິທີກຳເຄິ່ງພຸດເຄິ່ງຜີ. ສ່ວນດ້ານພິທີກຳ ແລະ ຄວາມເຊື່ອພົບວ່າ: ມີພິທີກຳທີ່ເປັນລັກສະນະສະເພາະຕາມແບບດັ້ງເດີມທີ່ເຄີຍປະຕິບັດມາແຕ່ບູຮານເຊັ່ນ: ພິທີກຳການເກີດ, ການບວດ, ການແຕ່ງດອງ, ການເສຍຊີວິດ, ການສຸຂວັນ, ສຸດຂວັນ, ເສຍເຄາະ, ລ້ຽງຜີ, ບະຜີອື່ນໆ. ນອກນັ້ນ, ຍັງພົບວ່າ ເຜົ່າໄຕເໜືອໄດ້ມີການເຄົາລົບບູຊາສະຖານທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງເຊື່ອກັນວ່າເປັນບ່ອນສັກສິດໃນການປົກປ້ອງຄຸ້ມຄອງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຫຼື ການດຳລົງຊີວິດໃຫ້ມີຄວາມຢູ່ເປັນເປັນສຸກເຊັ່ນ: ເຄົາລົບນົບໄຫວ້ທີ່ເທວະດາ, ຫຼັກໃຈບ້ານ ແລະ ວັດເຊິ່ງເປັນບ່ອນປະຕິບັດທຳເປັນຕົ້ນ.

4. ວິພາກຜົນ

ຜົນການສຶກສາສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ພາສາປາກເວົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ມີສຳນຽງສຽງເວົ້າໃນລັກສະນະປະສົມປະສານກັບສຳນຽງພາສາລື້, ພາສາຍວນ, ພາສາຢັ້ງ. ຍ້ອນວ່າເປັນພາສາທີ່ມີໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະ, ສະຫຼະ ແລະ ວັນນະຍຸດຄ້າຍຄືກັນ. ອັນເນື່ອງມາຈາກພວກເຂົາໄດ້ມີການດຳລົງຊີວິດຢູ່ຮ່ວມກັນຢ່າງປະສົມກົມກືນ, ມີການພົວພັນຊ່ວຍເຫຼືອເຊິ່ງກັນແລະກັນ, ຍືມພາສາວັດທະນະທຳຂອງກັນຈົນເຮັດໃຫ້ບາງຄຳສັບພາສາ ແລະ ບາງກິດຈະກຳທາງວັດທະນະທຳບໍ່ສາມາດຈຳແນກໄດ້. ຢ່າງໃດກໍຕາມຈາກການວິເຄາະດ້ານໜ່ວຍສຽງພາສາພົບວ່າ: ພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອປາກົດວ່າບໍ່ເຫັນມີໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະດ່ຽວ ຫຍ/ຍ (n) ແຕ່ມີການຈຳແນກສຽງອອກເປັນສຽງກ້ອງ, ສຽງບໍ່ກ້ອງ, ສຽງສຽດສີ, ສຽງອອກດັງ, ສຽງຂ້າງລື້ນ, ສຽງພະຍັນຊະນະເຄິ່ງສະຫຼະ ເພື່ອສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງລັກສະນະຂອງສຽງພາສາ ຫຼື ຈຸດພະລິດສຽງຂອງພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອໄດ້ຢ່າງຊັດເຈນ. ສ່ວນໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະຄວບ, ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ, ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດ ສັງເກດເຫັນວ່າບໍ່ແຕກຕ່າງຈາກພາສາເຜົ່າອື່ນແຕ່ຢ່າງໃດ ເຊິ່ງ

ຈະແຕກຕ່າງກັນພຽງແຕ່ລັກສະນະທາງສັດທະສາດຂອງໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດໃນແຕ່ລະໜ່ວຍສຽງເທົ່ານັ້ນ. ສອດຄ່ອງກັບຜົນການສຶກສາຂອງ kaoreang & Liamprawat (2020) ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນລະບົບສຽງພາສາເຜົ່າໄທລື້ມີໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະດ່ຽວ 20 ໜ່ວຍສຽງ, ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະດ່ຽວ 18 ໜ່ວຍສຽງ, ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມ 3 ໜ່ວຍສຽງ, ໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດ 6 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ມີການແຍກຕົວ; ການຮ່ວມຕົວຂອງໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດ. ຜົນການວິເຄາະຍັງສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ລະບົບສຽງພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ມີຄວາມແຕກຕ່າງຈາກລະບົບສຽງພາສາໃນທ້ອງຖິ່ນວຽງຈັນ ເພາະວ່າສຽງພາສາໃນທ້ອງຖິ່ນວຽງຈັນມີໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະ ຫຍ/ຍ (n) ໃນຂະນະທີ່ພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອມີພຽງໜ່ວຍສຽງ ຍ y (j). ຕົວຢ່າງ: ຄຳວ່າ ຍິງ /n in³/ ເຊິ່ງໝາຍເຖິງ ຍິງສາວໃນພາສາທ້ອງຖິ່ນວຽງຈັນ; ພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອຈະອອກສຽງ: ຍິງ /yin¹/ ແບບນີ້ເປັນຕົ້ນ. ພາສາໃນທ້ອງຖິ່ນວຽງຈັນຍັງມີໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດຫຼາຍກວ່າໜ່ວຍສຽງວັນນະຍຸດໃນພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອເຖິງ 2 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ມີຮູບແບບການແຍກຕົວ, ການຮ່ວມຕົວຂອງສຽງທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ຜົນການສຶກສາຮວບຮວມຂໍ້ມູນທາງວັດທະນະທຳ, ຮີດຄອງປະເພນີ ແລະ ຄວາມເຊື່ອ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມີການອະນຸລັກຮັກສາວັດທະນະທຳ ຮີດຄອງປະເພນີອັນດີງາມທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະຂອງເຜົ່າມາແຕ່ດັ້ງເດີມ ໂດຍສະເພາະການນຸ່ງຖື, ຮູບຊົງເຮືອນ, ການຕັກບາດຢາດນ້ຳ, ອາຫານການກິນ ຕະຫຼອດຮອດຄວາມເຊື່ອໃນເລື່ອງໂຊກລາງ ແລະ ວິຖີຊີວິດແບບອາໄສທຳມະຊາດ ເຊິ່ງສະແດງໃຫ້ເຫັນເຖິງຄວາມສວຍງາມທີ່ເປັນອັດຕະລັກຂອງຊົນເຜົ່າໄຕເໜືອຢ່າງຊັດເຈນ. ເຖິງແມ່ນວ່າມີບາງປະເພນີມີລັກສະນະປະສົມປະສານລະຫວ່າງພຸດ ແລະ ຜີ ດັ່ງປະເພນີບຸນຈິນຈຽງ (ກິນຈຽງ) ກໍຕາມ; ເຜົ່າໄຕເໜືອກໍບໍ່ໄດ້ລົດລະປະປ່ອຍໄປຕາມຄວາມທັນສະໄໝຂອງສັງຄົມ. ສະແດງໃຫ້ເຫັນດ້ານພິທີກຳ ແລະ ຄວາມເຊື່ອ ເຜົ່າໄຕເໜືອຍັງຍຶດຖືຄວາມເຊື່ອໃນເລື່ອງລຶກລັບ, ເທວະດາຝ້າແຖນ, ຜີສາງນາງຮ້າຍທີ່ແນມເບິ່ງບໍ່ເຫັນ ເຊິ່ງພິທີກຳເຫຼົ່ານີ້ເປັນພິທີກຳທີ່ບໍ່ສາມາດປ່ອຍປະລະເລີຍໄດ້ ເປັນຕົ້ນແມ່ນ ພິທີກຳການບວດລູກແກ້ວທີ່ເຜົ່າໄຕເໜືອມີຄວາມເຊື່ອກັນວ່າ: ຜູ້ຊາຍອາຍຸ 11-12 ປີ ຕ້ອງໄດ້ບວດ, ບໍ່ດັ່ງນັ້ນເມື່ອອາຍຸຮອດ 15 ປີ ມັກຈະເກີດມີເຫດການທີ່ບໍ່ດີເກີດຂຶ້ນຈົນເຖິງແກ່ຊີວິດກໍເປັນໄດ້. ດັ່ງນັ້ນ, ເດັກນ້ອຍຊາຍພໍຮອດເກນອາຍຸຈະຕ້ອງໄດ້ບວດເປັນສຳມະເນນ ເພື່ອຫຼີກລ່ຽງບັນຫາທີ່ຈະເກີດຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ. ນອກນັ້ນ, ພິທີກຳລ້ຽງຜີ, ບະຜີ, ສຸດຂວັນ, ສ້ອນຂວັນ, ສຸຂວັນ ກໍເປັນສິ່ງທີ່ຕິດພັນກັບການດຳລົງຊີວິດຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອຢ່າງແຍກອອກບໍ່ໄດ້. ສອດຄ່ອງກັບຜົນການສຶກສາ ຂອງ Singkha (2019) ສຶກສາວັດທະນະທຳ ແລະ ປະເພນີໄທຍວນ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນຊາວໄທຍວນມີເອກະລັກໃນການດຳລົງຊີວິດແບບດັ້ງເດີມ, ມີພາສາເວົ້າເປັນຂອງຕົນເອງ, ຍຶດໝັ້ນໃນພະພຸດທະສາສະໜາ, ມີສະຖານທີ່ສັກສິດໄວ້ເຄົາລົບບູຊາຄື ສານພໍ່ປູ ແລະ ມີວັດທະນະທຳຂະນົບທຳນຽມຂອງຕົນເອງ ອັນເປັນຄວາມພາກພູມໃຈທີ່ຍຶດໝັ້ນຕັ້ງແຕ່ອະດີດຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ.

ການສຶກສາພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອຍັງພົບວ່າ: ສັບພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອທີ່ໃຊ້ສື່ສານໃນຊີວິດປະຈຳວັນມີທາງອ່ຽງການໃຊ້ພາສາລາວມາດຕະຖານຂ້ອນຂ້າງຫຼາຍ ແລະ ວັດທະນະທຳປະເພນີ ກໍເຫັນວ່າມີການປະສົມປະສານກັບວັດທະນະທຳຕ່າງເຜົ່າທີ່ມີຖິ່ນຖານຢູ່ໃກ້ຄຽງ ໂດຍສະເພາະແມ່ນພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳ ເຜົ່າລື້ທີ່ມີການປະສົມປະສານກັນຢ່າງກົມກືນ ເນື່ອງຈາກໃນເບື້ອງຕົ້ນເຜົ່າໄຕເໜືອໄດ້ອົບພະຍົບມາອາໄສຢູ່ໃນໝູ່ບ້ານຂອງເຜົ່າໄທລື້ ແລະ ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ ເຄື່ອງປະກອບພິທີກຳຕ່າງໆໃນປັດຈຸບັນແມ່ນຊອກຫາໄດ້ຍາກ, ເຄື່ອງ

ຂອງບາງຢ່າງໄດ້ໃຊ້ເຄື່ອງທັນສະໄໝແທນ. ສາເຫດດັ່ງກ່າວຍ້ອນວ່າ ສັງຄົມປັດຈຸບັນມີການພັດທະນາ, ເສດຖະກິດມີການຂະຫຍາຍຕົວ, ເຄື່ອງໃຊ້ຂອງສອຍມີຄວາມທັນສະໄໝ ເຮັດໃຫ້ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງ ຄົນກໍທັນສະໄໝຂຶ້ນ ໂດຍສະເພາະຄົນຮຸ່ນໃໝ່ ເຊິ່ງເປັນກຸ່ມຄົນທີ່ມີ ຄວາມຕື່ນຕົວ ແລະ ພ້ອມທີ່ຈະຮັບສິ່ງໃໝ່ ເຂົ້າມາຕະຫຼອດເວລາບວກ ກັບການໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກສິ່ງແວດລ້ອມອ້ອມຂ້າງໃນສັງຄົມເຊັ່ນ: ການສຶກສາ, ສື່ມວນຊົນ, ການພົບປະຜູ້ຄົນຕ່າງຖິ່ນຢູ່ໃນສັງຄົມເຮັດ ໃຫ້ການໃຊ້ພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳ ເຜົ່າໄຕເໜືອມີການຜິດຜ້ຽນໄປ ຈາກເດີມ.

5. ສະຫຼຸບ

ຜົນການສຶກສາພາສາ ແລະ ວັດທະນະທຳເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງ ສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ ພົບວ່າ:

1) ພາສາປາກເວົ້າໃນຊີວິດປະຈຳວັນຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອ ມີໜ່ວຍ ສຽງພະຍັນຊະນະດ່ຽວ 19 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະ ຄວບ 1 ໜ່ວຍສຽງຄື ວ (w). ໃນນັ້ນບໍ່ປາກົດມີໜ່ວຍສຽງ ຫຍ/ຍ (n). ສ່ວນໜ່ວຍສຽງສະຫຼະພົບວ່າ ມີໜ່ວຍສຽງສະຫຼະດ່ຽວ 18 ໜ່ວຍ ສຽງຄື /i/, /i:/, /e/, /e:/, /ɛ/, /ɛ:/, /u/, /u:/, /u/, /u:/, /o/, /o:/, /a/, /a:/, /o/, /o:/, /ɔ/ ແລະ /ɔ:/ ແບ່ງອອກເປັນສະຫຼະສຽງສັ້ນ 9 ໜ່ວຍສຽງ ແລະ ສະຫຼະສຽງຍາວ 9 ໜ່ວຍສຽງ. ແລະ ໜ່ວຍສຽງສະຫຼະ ປະສົມມີຈຳນວນ 3 ໜ່ວຍສຽງໄດ້ແກ່: /ia/ /ua/ / uaa/. ສຳລັບໜ່ວຍ ສຽງວັນນະຍຸດພົບມີ ສຽງວັນນະຍຸດ 6 ໜ່ວຍສຽງ ທີ່ສະແດງຄວາມ ເປັນອັດຕະລັກຂອງເຜົ່າໄຕເໜືອຢ່າງຊັດເຈນ ແລະ ມີຮູບແບບການ ແຍກຕົວຂອງສຽງວັນນະຍຸດທັງໃນຊ່ອງວັນນະຍຸດຄຳເປັນ ແລະ ຊ່ອງ ວັນນະຍຸດຄຳຕາຍຄື: ຊ່ອງວັນນະຍຸດ A ມີການແຍກຕົວ 1, 2- 3, 4. ຊ່ອງວັນນະຍຸດ B, C, DL, DS ມີການແຍກຕົວ 1, 2, 3- 4. ແລະ ມີ ການຮ່ວມສຽງວັນນະຍຸດກັນໄດ້ແກ່: ສຽງວັນນະຍຸດໃນຊ່ອງ B1, B2, B3 ແລະ DS1, DS2, DS3 ຮ່ວມເປັນໜ່ວຍສຽງດຽວກັນ. ສຽງ ວັນນະຍຸດໃນຊ່ອງ B4, DL4 ແລະ DS4 ຮ່ວມໜ່ວຍສຽງດຽວກັນ. ສຽງວັນນະຍຸດໃນຊ່ອງ C1, C2, C3 ແລະ DL1, DL2, DL3 ຮ່ວມ ໜ່ວຍສຽງດຽວກັນ.

2) ຂໍ້ມູນທາງວັດທະນະທຳ ພົບວ່າ ມີການອະນຸລັກຮັກສາ ວັດທະນະທຳຮີດຄອງປະເພນີທີ່ເປັນເອກະລັກສະເພາະແບບດັ້ງເດີມໄວ້ ເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ເປັນຕົ້ນແມ່ນວິທີຊີວິດ, ການປູກສ້າງເຮືອນ, ການນຸ່ງຖື , ອາຫານການກິນທີ່ອາໄສທຳມະຊາດ. ດ້ານຮີດຄອງປະເພນີພົບວ່າ ເຜົ່າ ໄຕເໜືອມີການຍຶດປະຕິບັດປະເພນີທາງພຸດທະສາສະໜາເປັນສ່ວນໃຫຍ່ ໂດຍມີການເຂົ້າວັດຟັງທຳ, ຕັກບາດຢາດນ້ຳ, ທານປະເພນີ ຫຼື ທານທຳ, ບຸນປີໃໝ່, ບຸນບັ້ງໄຟເຫຼົ້ານີ້ເປັນຕົ້ນ. ແລະ ຍັງພົບອີກວ່າ ບາງປະເພນີຍັງ ມີລັກສະນະແບບປະສົມປະສານລະຫວ່າງພຸດ ແລະ ຜີເຊັ່ນ: ບຸນຈິນຈຽງ (ບຸນກິນຈຽງ), ບຸນປ່ອຍເມືອງທີ່ມີພິທີກຳເຄິ່ງພຸດເຄິ່ງຜີ. ສ່ວນດ້ານພິທີ ກຳ ແລະ ຄວາມເຊື່ອພົບວ່າ: ເຜົ່າໄຕເໜືອມີພິທີກຳທີ່ເປັນລັກສະນະ ສະເພາະຕາມແບບດັ້ງເດີມທີ່ເຄີຍປະຕິບັດມາແຕ່ບູຮານ ໂດຍສະເພາະ ແມ່ນພິທີກຳການເກີດ, ການບວດລູກແກ້ວ, ການແຕ່ງດອງ, ການເສຍ ຊີວິດ, ການສຸຂວັນ, ສຸດຂວັນ, ການເສຍເຄາະ, ການລ້ຽງຜິມະເຫສັກ ຫຼັກເມືອງ, ການທານເຂົ້າຮ້ອຍໝູ່, ການບະຜີ, ລ້ຽງຜີອື່ນໆ. ນອກນັ້ນ, ຍັງພົບວ່າ ເຜົ່າໄຕເໜືອມີການເຄົາລົບບຸຊາສະຖານທີ່ສຳຄັນ ເຊິ່ງເຊື່ອ ກັນວ່າເປັນບ່ອນສັກສິດໃນການປົກປ້ອງຄຸ້ມຄອງຊີວິດການເປັນຢູ່ ຫຼື ການດຳລົງຊີວິດໃຫ້ມີຄວາມຢູ່ເຢັນເປັນສຸກເຊັ່ນ: ເຄົາລົບນົບໄຫວ້ທໍ່ ເທວະດາ, ຫຼັກໃຈບ້ານ ແລະ ວັດ ເຊິ່ງເປັນບ່ອນປະຕິບັດທຳເປັນຕົ້ນ.

6. ຂໍ້ຂັດແຍ່ງ

ພວກຂ້າພະເຈົ້າໃນນາມຄະນະຄົ້ນຄວ້າ ຂໍປະຕິບາຍວ່າ ບັນດາຂໍ້ ມູນທີ່ນຳມາສະເໜີທັງໝົດໃນບົດຄວາມວິຊາການຄັ້ງນີ້ ແມ່ນບໍ່ມີຂໍ້ຂັດ ແຍ່ງໃດໆທັງສັ້ນຕໍ່ກັບບຸກຄົນ, ອົງກອນ ຫຼື ສັງຄົມ, ກໍລະນີມີການ ລະເມີດໃນຮູບການໃດໜຶ່ງ ພວກຂ້າພະເຈົ້າຂໍຮັບຜິດຊອບແຕ່ພຽງຜູ້ ດຽວ.

7. ຄຳຂອບໃຈ

ຂໍສະແດງຄວາມຮູ້ບຸນຄຸນ ແລະ ຂອບໃຈ ລັດຖະບານແຫ່ງ ສປປ ລາວ ທີ່ໄດ້ໃຫ້ທຶນສະໜັບສະໜູນການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈໃນຄັ້ງນີ້ ແລະ ຂໍຂອບໃຈ ມະຫາວິທະຍາໄລ ສຸພານຸວົງ ທີ່ໄດ້ເອື້ອອຳນວຍຄວາມ ສະດວກໃນການຄົ້ນຄວ້າວິໄຈຈົນສຳເລັດສົມບູນ.

8. ເອກະສານອ້າງອີງ

- Akharawatthanakun, P. (1998). *A comparative study of the tonal system in the speech of the "Lao", the "Nyo" and the "Phutai" in That Phanom district, Nakhon Phanom province*. Chulalongkorn University.
- Bountavong, S. (2024). Declarative particles in the Lao language of Luang Prabang: <https://doi.org/10.69692/SUJMRD1001193> *Souphanouvong University Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 10(1), 193-201. Retrieved from <https://www.researchgate.net/publication/384129692>
- Chantao, L., & Xaiyarerd, S. (2005). *Thai-Man language and culture, Bolikhamxay Province, Laos*. Khon Kaen University.
- Chaeliew, T. (2015). *Tai-Thai language and culture in the Mekong River Basin*. Ethnic Studies Center, Chiang Rai Rajabhat University.
- Chansouk, K. (2005). *Ethnic groups in Lao PDR*. Center of Lao Front for National Development
- Hasonnary, S. (2000). *The Lao Luang Prabang phonology: a comparative study with Lao Khrang in Thachin river basin and Lao Dan Say*. [unpublished master Thesis]. Silpakorn University.
- Inchai, S. (2015). *Thai Ethnic Language and Culture Database in Nan Province*. National Study Center, Chiang Rai Rajabhat University.

- Kaoreang, P. & Liamprawat, S. (2020). A comparative phonology study and lexical of northern thai dialect and thai-lue's language Chiang Kham District, Phayao Province: *Vivitwanasarn Journal of Language and Culture*, 4(2), 59–84. Retrieved from <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/wiwitwannasan/article/view/242012>
- Khanitthan, W. (1990). *Language and Linguistics*. Thammasat University.
- Nimnuan, L., Syvongsak, S., Doungchanh, B., Sonethala, A., & Invankham, M. (2022). The Phonology of Tailue Tribe in Dontan Village, Xienghone District, Sayyaboury Province: <https://doi.org/10.69692/SUJMRD080219>. *Souphanouvong University Journal Multidisciplinary Research and Development*, 8(2), 19–27. Retrieved from <https://www.su-journal.com/index.php/su/article/view/196>
- Prasitratsin, A. (2013). *Sociolinguistics. Faculty of Arts*, Chulalongkorn University.
- Philavong, A. (2009). *Ancient Lao culture and traditions*. Dongta printing, Vientiane.
- Papan, M. (2017). *The phonological system and tonal variation in lao dialect bansopkham wiang sub-district, chiangsaen district, chianlai province*. Thammasat University.
- Soongsumaln, N. (2002). *A phonological system of the Laoderm dialect Bo Kradan sub-district, Paktho district, Ratchaburi province*. Silpakorn University.
- Sathamma, P. (2014). *An Analysis of the Village names in Luangprabang Municipality*. [unpublished master thesis] Chulalongkorn University.
- Singkha, W. (2019). The Study of Culture and Tradition of Thai puan: A Case Study of Ban Thanon KeaSubdistrict, Mueng District, Lopburi Province: *RMUTL Journal of Business Administration and Liberal Art*, 7(1), 15-25.
- Wongwattana, A., Chin-Akrachong, O., & Ungtrakul, A. (2017). *"Lao" ethnic group, Uttaradit, language identity and cultural inheritance*. Naresuan University.

ຕາຕະລາງທີ 1: ສະແດງໜ່ວຍສຽງພະຍັນຊະນະໃນພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອກ່ຽວກັບຖານທີ່ເກີດສຽງ ແລະ ລັກສະນະຂອງສຽງ.

ຈຸກຜະລິດສຽງ		ຮິມສິບ Bilabial	ຮິມສິບ-ແຂ້ວເທິງ labiodental	ເທືອກ alveolar	ເຜດານແຂງ palatal	ເຜດານອ່ອນ Velar	ເສັ້ນສຽງ glottal
ລ/ນ ສຽງ							
ອັດ ຫລື ກັກ Stop	ກ້ອງ voice	ບ (b)		ດ (d)			
	ບໍ່ກ້ອງ-ເປົ່າ voiceless unaspirated	ປ (p)		ຕ (t)	ຈ (ch)	ກ (k)	ອ (?)
	ບໍ່ກ້ອງ-ຫັກ voiceless aspirated	ຟ/ຜ (p ^h)	ທ/ຖ (t ^h)			ຄ/ຂ (k ^h)	
ສຽດສີ/ຮຸກຖູ (fricative)			ຟ/ຝ (f)	ສ/ຊ (s)			ຮ/ຫ (h)
ອອກດັງ (nasal)			ມ/ໝ (m)	ນ/ໜ (n)	ຍ/ຫຍ (ɲ) (ປໍ່ມີ)	ງ/ຫງ (ŋ)	
ຂ້າງລິ້ນ/ເປີດ (lateral)				ຫຼ/ລ (l)			
ເຄິ່ງສະຫຼະ(semivowel)		ຫວ/ວ (w)			ຢ y (j)		

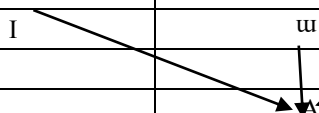
ຕາຕະລາງທີ 2: ສະແດງໜ່ວຍສຽງສະຫຼະດ້ວຍພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ

ສ່ວນລິ້ນ ລະດັບລິ້ນ	ໜ້າ		ກາງ		ຫຼັງ	
	ສັ້ນ	ຍາວ	ສັ້ນ	ຍາວ	ສັ້ນ	ຍາວ
ສູງ	ᨾ i	ᨾ i:	ᨾ ɯ	ᨾ ɯ:	x u	x u:
ກາງອ່າວສູງ	ᨿ e	ᨿ e:	ᨾ ɤ	ᨾ ɤ:	ᨾ ɔ	ᨾ ɔ:

ກາງອ່າວຕຳ	ແຂ ຍ ຄ	ແຂ ຍ:			ໄຂ ອ ວ	ໄຂ ອ:
ຕຳ			ຂ າ າ	ຂ າ າ:		

ຕາຕະລາງທີ 3: ສະແດງໜ່ວຍສຽງສະຫຼະປະສົມພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ

ຕຳແໜ່ງຂອງລິ້ນ ລະດັບຂອງລິ້ນ	ລິ້ນສ່ວນໜ້າ	ລິ້ນສ່ວນກາງ	ລິ້ນສ່ວນຫຼັງ
ສູງ	I	u	u
ກາງ			
ຕຳ			

ຕາຕະລາງທີ 4: ສະແດງເຖິງການແຍກຕົວຂອງສຽງວັນນະຍຸດພາສາເຜົ່າໄຕເໜືອ ເມືອງສິງ ແຂວງຫຼວງນ້ຳທາ

ລ/ດ	ພະຍາງເປັນ			ພະຍາງຕາຍ	
	A ສຽງສາມັນ	B ໄມ້ເອກ	C ໄມ້ໂທ	DL ພຕ. ຍາວ	DS ພຕ. ສັ້ນ
1	ວ.1				
2	35	ວ.2	ວ.5	ວ.5	ວ.2
3	ວ.3	22	231	232	23
4	33	ວ.4 323	ວ.6 321	ວ.4 323	ວ.4 323

ຕາຕະລາງທີ 5: ສະແດງການປຽບທຽບລັກສະນະທາງສັດທະສາດຂອງສຽງວັນນະຍຸດໃນຊ່ອງ A, B, C, DL, DS

ລ/ດ	ພະຍາງເປັນ			ພະຍາງຕາຍ	
	A ສຽງສາມັນ	B ໄມ້ເອກ	C ໄມ້ໂທ	DL ພຕ. ຍາວ	DS ພຕ. ສັ້ນ
1					
2	┐	┐	┐	┐	┐
3					
4	┐	┐	┐	┐	┐